

مقدمه مؤلفان

یه سلام پاییزی خدمت همه دانش آموزای یازدهمی که قراره همراهان جدید ما در درس عربی باشن و به کمک هم برای امتحان نهایی عربی پایه یازدهم آماده بشیم ...

بچه‌ها! از وقتی که قرار شد دروس پایه یازدهم هم در نتیجه کنکور دارای تأثیر قطعی بشه، ما به تکاپو افتادیم که خب ... چه کنیم که بهترین کمک برای عزیزان یازدهمی ما در درس شیرین عربی باشه ... خیلی فکر کردیم و مشورت کردیم و ... خلاصه تصمیم گرفتیم که یه کتاب کامل و همه چی تموم براتون آماده کنیم که همه جوانب امتحان نهایی رو پوشش بده و بتونه شما رو برای کسب نمره کامل یعنی بیست آماده کنه. پس با توکل بر خدا کار رو آغاز کردیم و این کتاب پر بار رو نوشتیم. حالا بریم ببینیم این کتاب چه بخش‌هایی داره و چه جور ی باید باهاش ارتباط بگیرین!

هر درس رو با قسمت «**واژگان**» شروع کردیم که همه واژه‌های مهم درس رو با ترجمه و بیان نکات مهم و طلایی آوردیم. این واژگان رو به همون ترتیبی که در کتاب اومده آوردیم که شما بتونین خطبه‌خط از روی کتاب درسی جلو برین و تموم واژه‌های مهم رو یک دور مرور کنین تازه نکات طلایی و دام‌های اون واژه رو هم یاد بگیرین. این نکات طلایی گاهی شامل نکات قواعدی اون کلمه هست که در درس‌های گذشته خوندید، گاهی شکل مفرد یا جمع اون کلمه است و گاهی هم مترادف و متضاد اون کلمه و گاهی هم دام‌هایی در مورد اون واژه که ممکنه یه تله بزرگ برای شما باشه و ما خواستیم پیشاپیش بهتون یاد بدیم. بعد از بخش واژگان می‌رسیم به جملات مهم متن درس و تمرینات که این دفعه براتون ترجمه نکردیم بلکه سعی کردیم به صورت جای خالی، دوگزینه‌ای، ترجمه غلط و ... بیاریم که هم جملات مهم متن درس و تمرینات رو ببینین هم با همکاری خودتون ترجمشون کنیم که همیشه یادتون بمونه!

قسمت بعدی هر درس هم **سؤالات مربوط به ترجمه واژگان و جملات مهم** هست که تیپ‌های امتحان نهایی مربوط به اون درس رو براتون آوردیم. مطمئن باشین اگر همین سؤالات رو به طور کامل پاسخ بدین، نمره کامل این بخش توی امتحان نهایی رو شاخشه!!!

ترجمه واژه در قالب جمله، نوشتن مترادف، متضاد، جمع و مفرد، ترجمه دوگزینه‌ای، پرکردن جای خالی و اصلاح ترجمه غلط بخش‌هایی از این قسمت مهم هستند.

اما قسمت بعدی هر درس که تدریس **قواعد درس** به همراه حل نمونه سؤالات از قواعد هست؛ نمونه سؤالاتی که عمدتاً از متن دروس قبلی آوردیم و سعی کردیم کم‌تر از متن همان درس در این قسمت استفاده کنیم، زیرا در سؤالات قواعد (که در ادامه تدریس قواعد آمده) متن درس پوشش داده شده است. در بخش قواعد سعی کردیم همه نکات امتحانی کتاب درسی رو بیان کنیم که بهترین نمره امتحان رو کسب کنید.

بعد از تدریس قواعد، **نمونه سؤالات قواعدی** هر درس اومده که این‌جا هم سعی شده تمام تیپ‌های امتحان عربی نهایی رو بیاریم که از همین الان با سبک امتحان نهایی آشنا بشین و خدای نکرده سر جلسه امتحان نهایی براتون غریب نباشه. در **انتهای کتاب دو نمونه امتحان ترم اول و همین‌طور چهارتا امتحان شبیه‌ساز نهایی** از کل کتاب آوردیم که خیلی آماده بشین! راستی **پاسخ‌نامه تشریحی** همه سؤالات کتاب رو هم آوردیم که تا اونا رو نخونین یادگیریتون کامل نمی‌شه!

در آماده‌سازی این کتاب عزیزان بسیاری به صورت مستقیم و غیرمستقیم نقش داشتن که جا داره از تک‌تک‌شون تشکر کنیم؛ خانواده‌های عزیزمون که اگر همراهی اون‌ها نبود که ما حالاً‌حالاها نمی‌تونستیم تألیف رو تموم کنیم. همکاران محترم انتشارات وزین خیلی سبز که جز با یاری و مساعدت‌هاشون کار به این خوبی انجام نمی‌شد خصوصاً آقای احمد علی‌نژاد که لحظه‌به‌لحظه همراهمون بودن و با نظرات کارشناسانه این کتاب رو به نتیجه رسوندن! همین‌طور همکاران محترم و اساتید زبان عربی که در ویراستاری این کتاب خیلی زحمت کشیدن خصوصاً خانم سمانه ریحانی و خانم زهرا خردمند. همین‌طور سایر همکاران محترم واحدهای فنی، تولید، فروش، مدیریت پروژه، روابط عمومی و ... انتشارات خیلی سبز که در تکمیل این کتاب نقششون بسیار مهم و ستودنیه.

در پایان از همه همکاران گرامی و معلمان دلسوز درس عربی و دانش‌آموزان باسواد و دقیق خواستاریم هر پیشنهاد یا انتقادی در جهت ارتقای کتاب دارن از طریق ایمیل Hashemi.hadi2000@gmail.com با ما در میون بگذارن.

سید هادی هاشمی - حسین منصوری

فهرست مطالب

درس ششم: آتھ ماری شیمیل

صفحه

- ۵۹ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۶۱ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۶۴ ..... بخش سوم: قواعد درس - فعل مضارع (۲)
- ۶۷ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

درس هفتم: تاثیر اللغة الفارسیة علی اللغة العربیة

- ۶۹ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۷۲ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۷۵ ..... بخش سوم: قواعد درس - افعال ناقصه
- ۷۷ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد
- ۷۸ ..... پاسخ‌های تشریحی کتاب

ضمیمه: امتحانات شبیه‌ساز نهایی

- ۹۸ ..... امتحان شماره (۱) - نوپت اول (میان سال)
- ۱۰۰ ..... امتحان شماره (۲) - نوپت اول (میان سال)
- ۱۰۲ ..... امتحان شماره (۳) - نوپت دوم
- ۱۰۴ ..... امتحان شماره (۴) - نوپت دوم - خرداد ۱۴۰۲ (صبح)
- ۱۰۷ ..... امتحان شماره (۵) - نوپت دوم - خرداد ۱۴۰۲ (عصر)
- ۱۰۹ ..... امتحان شماره (۶) - نوپت دوم - خرداد ۱۴۰۲ (غایبین)
- ۱۱۲ ..... پاسخ امتحانات شبیه‌ساز نهایی همراه با ریز بارم‌بندی

درس اول: من آیات الأخلاق

صفحه

- ۵ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۹ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۱۲ ..... بخش سوم: قواعد درس - اسم تفضیل، اسم مکان
- ۱۵ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

درس دوم: فی مخصر المعلم

- ۱۸ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۲۱ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۲۴ ..... بخش سوم: قواعد درس - اسلوب (ساختار) شرط
- ۲۶ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

درس سوم: عجائب الأشجار

- ۲۹ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۳۲ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۳۶ ..... بخش سوم: قواعد درس - معرفه و نکره
- ۳۷ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

درس چهارم: آداب الکلام

- ۴۰ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۴۳ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۴۶ ..... بخش سوم: قواعد درس - جمله بعد از نکره (جمله وصفیه)
- ۴۷ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

درس پنجم: الذکذب مفتاح لكل شر

- ۵۰ ..... بخش اول: واژگان و ترجمه
- ۵۳ ..... بخش دوم: سوالات واژگان و ترجمه
- ۵۶ ..... بخش سوم: قواعد درس - فعل مضارع (۱)
- ۵۷ ..... بخش چهارم: سوالات قواعد

مِنْ آيَاتِ الْأَخْلَاقِ

اسم التَّفْضِيلِ وَ اسْم المَكَانِ

الدَّرْسُ الأول

واژگان و ترجمه

بخش اول

واژگان

توضیح	ترجمه	کلمه کلیدی	توضیح	ترجمه	کلمه کلیدی
متضاد: مَمِيت / جمع: أموات، مَوْتِي / متضاد: حَيٌّ	مُرده	مَمِيت	فعل امر؛ ثلاثي مزيد باب إفتعال	ببرهيزيد	إجْتَبُوا
ماضي: كَرِهْتُمْ / مضارع: يَكْرَهُ	ناپسند داشتيد، بدتان آمد	كَرِهْتُمْ	-	گمان	الظَّنُّ
فعل امر؛ ثلاثي مزيد باب إفتعال ← ماضي: إتَّقِي / مضارع: يَتَّقِي	پروا كنيد	إتَّقُوا	فعل نهی ← ماضي: سَخَّرَ / مضارع: يَسَخِّرُ / مصدر: سُخْرِيَّة	نبايد مسخره كند	لا يَسَخِّرُ
اسم مبالغه	بسيار توبه پذير	تَوَّابٌ	-	مسخره كرد	سَخَّرَ مِنْ
«قَد» قبل از مضارع به معنای «گاهی، شاید» است.	گاهی می باشد، شاید باشد	قَدْ يَكُونُ	متضاد: رُبَّمَا، لَعَلَّ	شاید، چه بسا	عَسَى
متضاد: أفضَل، خَيْرٌ / متضاد: أَسْوَأ	بهتر	أَحْسَنُ	ماضي: كَانُ / مضارع: يَكُونُ	که باشند	أَنْ يَكُونُوا
«عَلَى + ضمير/ اسم» معنای «باید» دارد.	ما بايد	عَلَيْنَا أَنْ	-	زنان	نِسَاءٌ
ثلاثي مزيد باب إفتعال ← ماضي: إبتَعَدَ / مضارع: يَبْتَعِدُ	که دوری كنيم	أَنْ يَبْتَعِدَ	فعل نهی ← ماضي: لَمَزَ / مضارع: يَلْمِزُ	عيب نغيريد	لا تَلْمِزُوا
-	غرور، خودپسندی	العُجْبُ	فعل نهی؛ ثلاثي مزيد باب تفاعل	لقب های زشت به يكدیگر ندهيد	لا تَنَابِرُوا بِالْأَلْقَابِ
فعل مضارع منفي	ياد نمی كنيم	لا نَذْكُرُ	متضاد: نَعَم	بد است	بَشَى
اسم تفضيل؛ دام: الأَجْرِين: آيندگان	ديگران	الأَجْرِين	متضاد: العِصِيَان	آلوده شدن به گناه	الْفُسُوقُ
متضاد: ظاهِر	پنهان	حَفِيٌّ	لَمْ + مضارع ← ماضي منفي	توبه نكرد	لَمْ يَتُبْ
ماضي: عَاب، مضارع: يَعِيبُ	که عيب جويي كني	أَنْ يَعِيبَ	متضاد: ذُئِبٌ	گناه	إِنَّمِ
ماضي: نَصَحَ / مضارع: يَنْصَحُ	سفارش می كند، نصيحت می كند	تَنْصَحُ	فعل نهی؛ ثلاثي مزيد باب تَفَعَّلُ	جاسوسي نكنيد	لا تَجَسَّسُوا
			فعل نهی؛ ثلاثي مزيد باب إفتعال	نبايد غيبت كند	لا يَغْتَبْ
			اصطلاح	يكدیگر	بَعْضٌ ... بَعْضٌ
			فعل ثلاثي مزيد باب إفعال	دوست دارد	يُحِبُّ
			جمع: لَحُومٌ	گوشت	لَحْمٌ

توضیح	ترجمه	کلمه مرکب	توضیح	ترجمه	کلمه مرکب
اسم مکان ← جمع: مکاتب	کتابخانه	مَكْتَبَةٌ	فعل نهی؛ فعل ثلاثی مزید باب تفعیل	لقب ندهید	لا تَلَقَّبُوا
اسم مکان ← جمع: مطابع	چاپخانه	مَطْبَعَةٌ	فعل ثلاثی مزید باب تفعیل	حرام کرد	حَرَمَ
فعل امر؛ ثلاثی مزید باب مُفَاعَلَةٌ	بحث کن	جَادِلْ	مصدر ثلاثی مزید باب اِسْتِفْعَال	ریشخند کردن،	الإِسْتِهْزَاءُ
فعل ثلاثی مجزّد ← حروف اصلی: ضلل	گمراه شد	ضَلَّ	← مترادف: السُّخْرِيَّةُ	تمسخر کردن	بِ-
اسم تفضیل ← متضاد: أُنْفَى	ماندگارتر، ماندگارترین	أَبْقَى	مصدر ثلاثی مزید باب تَفْعِيل	نامیدن، نام دادن	تَسْمِيَّةٌ
جمع: أسواق	بازار	سوق	-	بدگمانی	سوء الظَّنَّ
اسم فاعل از ثلاثی مجزّد	فروشنده	بائع	مصدر ثلاثی مزید باب اِفْتِعَال	تهمت زدن	اتِّهَامٌ
-	خوش آمدید	مَرْحَباً بِكَ	مصدر ثلاثی مزید باب تَفَعُّل	جاسوسی کردن	التَّجَسُّسُ
جمع: أسعار	قیمت	سِعْرٌ	مصدر ثلاثی مزید باب مُفَاعَلَةٌ	تلاش و کوشش	مُحَاوَلَةٌ
متضاد: أَعْلَى	ارزان تر، ارزان ترین	أَرْخَصَ	متضاد: جَمِيلَةٌ	زشت	قَبِيحَةٌ
رنگ‌های بر وزن «أَفْعَل» اسم تفضیل نیستند.	سفید	أَبْيَضٌ	مصدر ثلاثی مجزّد	رسوا کردن	فَضَحٌ
رنگ‌های بر وزن «أَفْعَل» اسم تفضیل نیستند.	مشکی	أَسْوَدٌ	مفرد: كَبِيرَةٌ	بزرگ‌ها (گناهان بزرگ)	كَبَائِرٌ
رنگ‌های بر وزن «أَفْعَل» اسم تفضیل نیستند.	آبی	أَزْرَقٌ	اسم تفضیل؛ حروف اصلی: همم	مهم ترین	أَهَمُّ
رنگ‌های بر وزن «أَفْعَل» اسم تفضیل نیستند.	قرمز	أَحْمَرٌ	مصدر ثلاثی مزید باب تَفَاعُل	ارتباط	التَّوَاصُلُ
رنگ‌های بر وزن «أَفْعَل» اسم تفضیل نیستند.	زرد	أَصْفَرٌ	فعل ثلاثی مزید باب تَفْعِيل	نامید	سَمَّى
-	بنفش	بِنَفْسَجِيٍّ	مترادف: الإِسْتِهْزَاءُ	مسخره کردن	السُّخْرِيَّةُ
جمع مکسر ← مفرد: الفُسْتَانُ	لباس‌های زنانه	الفُسَاتِينُ	اسم تفضیل ← متضاد: أَرْخَصَ	گران تر، گران ترین	أَعْلَى
-	طبق، بر حسب	حَسَبٌ	جمع مکسر؛ اسم تفضیل ← مفرد: الأَزْدَلُ	فرومايگان	الأَرَادِلُ
جمع مؤنث سالم ← مفرد: التَّوَعِيَّةُ	جنس‌ها	التَّوَعِيَّاتُ	جمع مکسر؛ اسم تفضیل ← مفرد: الأَفْضَلُ	شایستگان	الأَفْضَلُ
مفرد: سِرْوَالٌ	شلوارها	السَّرَاوِيلُ	فعل ماضی مجهول	پرسیده شد	سُئِلَ
اسم مکان ← جمع: مَتَاجِرٌ	مغازه	مَتَجَرٌ	مترادف: الأَهْدَوءُ	آرامش	السَّكِينَةُ
جمع: زُمَلَاءٌ	همکار	زَمِيلٌ	فعل ثلاثی مزید باب اِفْعَال	هدیه کرد	أَهْدَى
مترادف: أَصْبَحَ	شد، گشت	صَارَ	-	چیره شد	عَلَبَتْ
مصدر ثلاثی مزید باب تَفْعِيل	تخفیف	التَّخْفِيفُ	مفرد: البَهِيمَةُ	چهارپایان	البَهَائِمُ
متضاد: حَسَنٌ	بد شد	سَاءَ	اصطلاح	دورو	ذَوَالْوَجْهَيْنِ
فعل ثلاثی مزید باب تَفْعِيل	عذاب داد، شکنجه کرد	عَذَّبَ	اسم مکان ← جمع: مَلَاعِبٌ	ورزشگاه	مَلْعَبٌ
فعل ثلاثی مزید باب تَفْعِيل	نیکو گردانیدی	حَسَّنْتَ	اسم مکان ← جمع: مَطَاعِمٌ	رستوران	مَطْعَمٌ
جمع: أخلاق	خوی، اخلاق	خُلُقٌ	اسم مکان ← جمع: مَصَانِعٌ	کارخانه	مَصْنَعٌ
اسم تفضیل ← متضاد: أَخَفَ	سنگین تر، سنگین ترین	أَثْقَلُ	اسم مکان ← جمع: مَطَابِخٌ	آشپزخانه	مَطْبَخٌ
			اسم مکان ← جمع: مَوَاقِفٌ	ایستگاه	مَوْقِفٌ

نوع کلمه	ترجمه	توضیح	نوع کلمه	ترجمه	توضیح
المیزان	ترازو، ترازوی اعمال	جمع: المَوازین	وُشِعَ	توانایی	مترادف: طاقَّة
أَحْسِنُ	نیکی کن	فعل امر؛ ثلاثی مزید باب إفعال	ذَهَبَ	طلا	دام: ذَهَبِيَّة: طلائی، ذَهَب: رفت
لا تَقْتَرِبُوا	نزدیک نشوید	فعل نهی؛ ثلاثی مزید باب إفعال	فِصَّة	نقره	دام: فِصِّيَّة: نقره‌ای
سَيَنْكَسِرُ	شکسته خواهد شد	فعل مستقبل؛ ثلاثی مزید باب إفعال	عَدَاوَةٌ	دشمنی	متضاد: صَدَاقَةٌ، خُلَّة، دام: أَعْدَاء، عِدَى: دشمنان
إِسْتِغْفَارٌ	آمرزش خواستن	مصدر ثلاثی مزید باب إستفعال	عَلَامٌ	بسیار دانا	اسم مبالغه
تَعَلَّمَ	یاد بگیر	فعل امر؛ ثلاثی مزید باب تَفَعَّل	الْغُيُوبُ	نهان‌ها	مفرد: الْغَيْبُ
تَبَادَلْتُمْ	عوض کردید	فعل ثلاثی مزید تَفَاعَل	بَعَثَ	فرستاد، برانگیخت	مترادف: أَرْسَلَ
عَلِمَ	یاد بده	فعل امر؛ ثلاثی مزید باب تَفَعِيل	مَرَقَدٌ	آرامگاه	اسم مکان؛ جمع: مَرَاقِدُ
لا يَكْفُلُ	تکلیف نمی‌دهد	فعل مضارع منفی (نفی)؛ ثلاثی مزید باب تَفَعِيل	الْمُرْسَلُونَ	فرستادگان	اسم مفعول از ثلاثی مزید باب إفعال

کار با متن

متن	فعلیت	ترجمه
۱ «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ»	كَمَل ←	ای کسانی که ایمان آورده‌اید از بسیاری از ..... بپرهیزید.
۲ «يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَسْخَرُوا قَوْمًا مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ»	كَمَل ←	ای کسانی که ایمان آورده‌اید ..... گروهی یکدیگر را ریشخند کنند ..... آن‌ها از ایشان ..... .
۳ «و لا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَ لا تَنَابَزُوا بِاللِّقَابِ»	إِنْتَجَب ←	و به خودتان ..... و به یکدیگر ..... ☐ الف) ستم نکنید - دشنام ندهید. ☐ ب) عیب نگیرید - لقب ندهید.
۴ «بِئْسَ الإِسْمُ الفُسُوقُ بَعْدَ الإِيْمَانِ»	كَمَل ←	..... نام ..... پس از ایمان آوردن
۵ «وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ»	صَحَّح (۲) ←	و اگر توبه نکنند پس یقیناً آن‌ها جزء ستمگران هستند.
۶ «إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ»	إِنْتَجَب ←	برخی از ..... ☐ الف) گناه‌ها گمان‌اند ☐ ب) گمان‌ها گناه‌اند
۷ «و لا تَجَسَّسُوا وَ لا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا»	كَمَل ←	و ..... و نباید برخی از شما .....
۸ «أُحِبُّ أَحَدَكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ»	صَحَّح (۵) ←	آیا شما دوست دارید که گوشت برادرتان را بخورید؟ پس بدتان می‌آید.
۹ «و اتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ»	كَمَل ←	و ..... چراکه خداوند ..... مهربان است.
۱۰ قَدْ يَكُونُ بَيْنَ النَّاسِ مَن هُوَ أَحْسَنُ مَيَّا.	كَمَل ←	..... میان مردم کسی می‌باشد که او از ما .....
۱۱ فَعَلِينَا أَن نَّبْعِدَ عَنِ الْعَجَبِ وَ أَن لا نَذْكُرَ غُيُوبَ الْآخِرِينَ بِكَلَامٍ خَفِيٍّ أَوْ بِإِشَارَةٍ.	صَحَّح (۳) ←	پس نباید غرور داشته باشیم و این‌که عیب‌های دیگران را با سخن یا اشاره یاد نکنیم.
۱۲ أَكْبَرُ الْغَيْبِ أَن تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ.	إِنْتَجَب ←	☐ الف) عیبی را بزرگ می‌داری که مانند آن در خودت است! ☐ ب) بزرگ‌ترین عیب این است که آن‌چه مانند آن در خودت است را عیب بگیری!
۱۳ التَّجَسُّسُ وَ هُوَ مُحَاوَلَةٌ قَبِيحَةٌ لِكَشْفِ أَسْرَارِ النَّاسِ لِفَضْحِهِمْ.	كَمَل ←	..... و آن ..... زشت برای کشف رازهای مردم برای ..... است.

متن	فعالیت	ترجمه
۱۴ وَ الْغَيْبَةُ وَ هِيَ مِنْ أَسْبَابِ قَطْعِ التَّوَاضُلِ بَيْنَ النَّاسِ.	انتخب ←	و غیبت که آن از ..... □ الف) مهم ترین اسباب قطع ارتباط بین مردم است. □ ب) مهم قطع روابط مردم با یکدیگر است.
۱۵ سَمَى بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ سُورَةَ الْحُجْرَاتِ الَّتِي جَاءَتْ فِيهَا هَاتَانِ الْآيَتَانِ بِسُورَةِ الْأَخْلَاقِ.	کمل ←	برخی از مفسران سوره حجرات را که در آن، این ..... آمده است سوره اخلاق ..... .
سایر جملات مهم درس		
۱۶ جَبَلٌ دَمَاوَنْدٌ أَعْلَى جِبَالِ إِيْرَانِ.	صحیح (۲) ←	کوه دماوند از کوه های بلند ایران است.
۱۷ إِذَا مَلَكَ الْأَرَادِلُ هَلَكَ الْأَفْضَلُ.	کمل ←	هرگاه ..... به حکومت رسند ..... هلاک می گردند.
۱۸ سَمِلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: مَنْ أَحَبَّ النَّاسَ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: أَنْفَعُ النَّاسِ لِلنَّاسِ.	صحیح (۵) ←	پیامبر خدا ﷺ پرسید: چه کسی مردم را نزد خداوند دوست دارد؟ گفتند: مردمی که به مردم دیگر نفع برسانند.
۱۹ أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيمَانٍ.	انتخب ←	□ الف) نیکوترین زینت مرد، آرامش همراه با ایمان است. □ ب) زینت نیکو برای مرد، آرامش داشتن مؤمن است.
۲۰ خَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ وَ أَجْمَلُ مِنَ الْجَمِيلِ قَائِلُهُ.	کمل ←	بهتر از کار خوب ..... است و ..... از زیبایی ..... است.
۲۱ شَرُّ النَّاسِ مَنْ لَا يَعْثُقُ الْأَمَانَةَ وَ لَا يَحْتَنِبُ الْخِيَانَةَ.	کمل ←	بدترین مردم کسی است که ..... نباشد و از خیانت ..... .
۲۲ خَيْرُ الْأُمُورِ أَوْسَطُهَا.	کمل ←	برترین کارها ..... آن هاست.
۲۳ ﴿رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ﴾	انتخب ←	پروردگارا ایمان آوردیم، پس ..... □ الف) ما را ببامرز و بر ما رحم کن در حالی که تو بهترین رحم کنندگانی! □ ب) عذر ما را بپذیر و ما را ببخش حال آن که تو بهترین بخشایشگری!
۲۴ خَيْرٌ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ.	کمل ←	بهترین ..... کسی است که عیب های شما را به شما ..... .
۲۵ ﴿لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ﴾	کمل ←	شب قدر از ..... ، ..... است.
۲۶ مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ.	صحیح (۲) ←	هر کسی که شهوتش مغلوب عقلش شود او بدتر از گیاهان است.
۲۷ شَرُّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهَيْنِ.	کمل ←	بدترین مردم ..... .
۲۸ ﴿وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ﴾	کمل ←	و به شیوه ای که ..... است با آن ها بحث کن، زیرا پروردگارت به کسی که از راهش گمراه شد، ..... است.
۲۹ كَانَتْ مَكْتَبَةً «جَنْدِي سَابور» فِي خَوْزِستَانِ أَكْبَرَ مَكْتَبَةٍ فِي الْعَالَمِ الْقَدِيمِ.	انتخب ←	..... جندی شاپور در خوزستان ..... در جهان قدیم است. □ الف) دانشگاه - برترین دانشگاه □ ب) کتابخانه - بزرگ ترین کتابخانه
۳۰ كَمْ سِعْرٌ هَذَا الْقَمِيصِ الرَّجَالِي؟ سِتُونَ أَلْفَ تَومَانِ.	صحیح (۳) ←	قیمت های این پیراهن های مردانه چند است؟ نود هزار تومان!
۳۱ أَرِيدُ أَرْحَصَ مِنْ هَذَا. هَذِهِ الْأَسْعَارُ غَالِيَةٌ.	انتخب ←	□ الف) ارزان تر از این می خواهم. این قیمت ها گران اند. □ ب) گران تر از این می خواهم. این قیمت ها ارزان اند.
۳۲ أَبْيَضٌ وَ أَسْوَدٌ وَ أَرْزَقٌ وَ أَحْمَرٌ وَ أَصْفَرٌ وَ بَنَفْسَجِيٌّ.	کمل ←	سفید و ..... و ..... و قرمز و زرد و ..... .
۳۳ ذَلِكَ مَتَجَزَّ زَمِيلِي، لَهُ سَرَاوِيلٌ أَفْضَلُ.	صحیح (۲) ←	آن مغازه دوستم است او لباس های بهتری دارد.
۳۴ صَارَ الْمَبْلَغُ مِئَتَيْنِ وَ ثَلَاثِينَ أَلْفَ تَومَانِ. أُعْطِينِي بَعْدَ التَّخْفِيفِ مِئَتَيْنِ وَ عِشْرِينَ أَلْفًا.	انتخب ←	مبلغ ..... هزار تومان شد؛ پس از ..... دو بیست و بیست هزار به من بده. □ الف) دو بیست و سی - تخفیف □ ب) سیصد و بیست - حراجی

ترجمه	نهایت	متن	
هر کس آفرینشش با بدی باشد خودش عذاب می بیند.	صَحَّح (۳) ←	مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ عَذَّبَ نَفْسَهُ.	۳۵
☐ الف) من برای پایان دادن به بدی های اخلاقی فرستاده شده ام! ☐ ب) من فقط فرستاده شدم تا بزرگواری های اخلاق را کامل کنم!	إِنْتَجَبَ ←	إِنَّمَا يُعَذِّبُ لِاتِّمَمِّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ.	۳۶
خدایا ..... که آفرینش را ..... پس اخلاقم را	كَمَّلَ ←	اللَّهُمَّ كَمَا حَسَّنْتَ خَلْقِي فَحَسِّنْ خُلُقِي.	۳۷
چیزی در ترازو ..... از اخلاق نیکو نیست.	كَمَّلَ ←	لَيْسَ شَيْءٌ أَثْقَلَ فِي الْمِيزَانِ مِنَ الْخُلُقِ الْحَسَنِ.	۳۸
خداوند وجودی را بیش از توانش عذاب نمی کند.	صَحَّح (۲) ←	﴿لَا يَكْتَلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾	۳۹
سکوت ..... و سخن گفتن ..... است. ☐ الف) طلا - نقره ☐ ب) طلائی - نقره ای	إِنْتَجَبَ ←	السُّكُوتُ ذَهَبٌ وَ الْكَلَامُ فِضَّةٌ.	۴۰
..... بندگان خدا نزد خدا ..... برای بندگان است.	كَمَّلَ ←	أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ.	۴۱
دشمن دانا بهتر از دوست نادان است.	صَحَّح (۲) ←	عِدَاوَةُ الْعَاقِلِ خَيْرٌ مِنْ صَدَاقَةِ الْجَاهِلِ.	۴۲

سوالات واژگان و ترجمه

بخش دوم:

اجعل كلمة مناسبة في مكانها المناسب.

التمرين الأول:

ظَنَ - إيمان - إثم - مَيِّت - أَحَلَّ - مُحَاوَلَةٌ - خَفِيَ - عَسَى - أَرَادَ - تَعَالَى - يَتَسَّ - أَمَانَةٌ - صَلَّ - سَبِيلٌ - بَعْرٌ -
أَسْوَدٌ - رَخِيصَةٌ - عِدَاوَةٌ - أَسْفَلَ - نِنَاءٌ

..... = ۵۷- تَمَنَّنَ	..... = ۵۰- ذَنْبٌ	..... ≠ ۴۳- حَنِي
..... ≠ ۵۸- أَعْلَى	..... ≠ ۵۱- خِيَانَةٌ	..... ≠ ۴۴- حَزَمٌ
..... ≠ ۵۹- صَدَاقَةٌ	..... ≠ ۵۲- أَبْيَضٌ	..... ≠ ۴۵- يَتَقِينُ
..... = ۶۰- مَدْحٌ	..... ≠ ۵۳- ظَاهِرٌ	..... = ۴۶- سَعِي
..... ≠ ۶۱- نِعْمٌ	..... ≠ ۵۴- أَفْضَلُ	..... = ۴۷- طَرِيقٌ
	..... ≠ ۵۵- إِهْتَدَى	..... ≠ ۴۸- كُفْرٌ
	..... ≠ ۵۶- غَالِيَةٌ	..... = ۴۹- رُبَّمَا

اكتب كلمة مناسبة حسب التوضيحات.

التمرين الثاني:

- ۶۲- تَسْمِيَةُ الْآخَرِينَ بِالْأَسْمَاءِ الْقَبِيحَةِ. ← .....
 ۶۳- إِتِهَامٌ شَخْصٍ لِشَخْصٍ آخَرَ بِدُونِ دَلِيلٍ مَنْطِقِيٍّ: ← .....
 ۶۴- جَعَلَهُ حَرَامًا: ← .....
 ۶۵- مُحَاوَلَةٌ قَبِيحَةٌ لِكَشْفِ أَسْرَارِ النَّاسِ لِفَضْحِهِمْ: ← .....
 ۶۶- الَّذِي لَيْسَ حَيًّا: ← .....
 ۶۷- مِنْ أَهَمِّ أَسْبَابِ قَطْعِ التَّوَاصُلِ بَيْنَ النَّاسِ: ← .....
 ۶۸- الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ: ← .....
 ۶۹- سَمَّاها بَعْضُ الْمُفَسِّرِينَ بِسُورَةِ الْأَخْلَاقِ: ← .....
 ۷۰- الذَّنُوبُ الْكَبِيرَةُ: ← .....
 ۷۱- الْكِبْرُ وَ عُرُوزٌ بِالنَّفْسِ: ← .....

التمرين الثالث: أكتب كلمة تُناسبُ الصُّور.

-٧٥

-٧٤

-٧٣

-٧٢

-٧٩

-٧٨

-٧٧

-٧٦

التمرين الرابع: أكتب ما يُطلَبُ عن المفردات.

٨١- لَحْم	جمع	.....	٨٠- أَنْفَس	مفرد	.....
٨٣- كِبَائِر	مفرد	.....	٨٢- أَلْقَاب	مفرد	.....
٨٥- أَرَادِل	مفرد	.....	٨٤- مَيِّت	جمع	.....
٨٧- مَلَاعِب	مفرد	.....	٨٦- نَهَائِم	مفرد	.....
٨٩- زَمِيل	جمع	.....	٨٨- سِغَر	جمع	.....
٩١- أَلْف	مفرد	.....	٩٠- هُمُوم	مفرد	.....
٩٣- عَبْد	جمع	.....	٩٢- مَلْبَس	جمع	.....
٩٥- مَكَارِم	مفرد	.....	٩٤- فُسْتَان	جمع	.....

التمرين الخامس: انتخب الكلمة الغربية في كل مجموعة.

☐ تخفيض	☐ تخفيف	☐ تقليل	☐ ٩٦- تحفيظ
☐ إنهم	☐ فسوق	☐ لحم	☐ ٩٧- عجب
☐ أكثر	☐ أبيض	☐ أزرق	☐ ٩٨- أصفر
☐ لَمَرَ	☐ ساعد	☐ غاب	☐ ٩٩- سَخِرَ
☐ سفاهة	☐ فجور	☐ فسق	☐ ١٠٠- حياء
☐ أولاد	☐ رجال	☐ نساء	☐ ١٠١- كباير
☐ نَشَرَ	☐ سَتَرَ	☐ كَشَفَ	☐ ١٠٢- فَضَحَ
☐ مَيِّت	☐ ليل	☐ مَسَاء	☐ ١٠٣- صباح

التمرين السادس: أكتب معنى المفردات التي تحتها خط.

- ١٠٤- هُوَ مِنْ كِبَائِرِ الدُّنُوبِ. ← .....
 ١٠٥- مِنْ أَهَمِّ أَسْبَابِ قَطْعِ التَّوَاصُلِ بَيْنَ النَّاسِ. ← .....
 ١٠٦- عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ ﴿﴾ ← .....
 ١٠٧- ﴿وَلَا تَنَابَرُوا بِالْأَلْقَابِ﴾ ← .....

- ۱۰۸- ﴿وَ اتَّقُوا اللَّهَ﴾ ..... ←
- ۱۱۰- أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ. ←
- ۱۱۲- أَحْسَنُ زِينَةِ الرَّجُلِ السَّكِينَةُ مَعَ إِيمَانٍ. ←
- ۱۱۴- شَرُّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهِينِ. ←
- ۱۱۶- يَخْتَلِفُ السَّعْرُ حَسَبَ التَّوَعِيَاتِ. ←
- ۱۱۸- ﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا﴾ ..... ←
- ۱۲۰- اللَّهُمَّ أَذِنْتَ لِي فِي دُعَائِكَ. ←
- ۱۰۹- عَلَيْنَا أَنْ نَتَّبِعَ عَنِ الْعَجَبِ. ←
- ۱۱۱- ﴿اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ﴾ ..... ←
- ۱۱۳- خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ أَهْدَىٰ إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ. ←
- ۱۱۵- ﴿وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ ..... ←
- ۱۱۷- ذَلِكَ مَتَجَزَّ زَمِيلِي. ←
- ۱۱۹- وَ أَشَدُّ الْمُعَاقِبِينَ فِي مَوْضِعِ النَّكَالِ. ←

تمرین السابع: ضَعُ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً.

- ۱۲۱- خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ ..... إِلَيْكُمْ غُيُوبَكُمْ.
- ۱۲۲- إِشْتَرَيْنَا ..... وَ فَلسَاتَيْنِ بِأَسْعَارٍ رَخِيصَةٍ.
- ۱۲۳- ..... هِيَ أَنْ تَذْكُرَ أَخَاكَ وَ أُخْتَكَ بِمَا يَكْرَهُانِ.
- ۱۲۴- أَرَادَ الْمُشْتَرِي ..... السَّعْرِ.
- ۱۲۵- مَنْ ..... الْمُؤْمِنِينَ فَعَلِيهِ أَنْ يَغْتَذِرَ إِلَيْهِمْ.
- ۱۲۶- سَيِّدَتِي يَخْتَلِفُ ..... حَسَبَ التَّوَعِيَاتِ.
- ۱۲۷- خَمْسَةٌ وَ سِتُّونَ نَاقِصٌ ثَلَاثَةٌ وَ عِشْرِينَ يُسَاوِي ..... .
- ۱۲۸- ..... حَسَنٌ وَلَكِنْ فِي النَّسَاءِ أَحْسَنُ.
- أَرْحَمُ □ أَهْدَى □ غَلَبَ □
- سَرَاوِيلُ □ أَشْهُرًا □ مَوَاقِفُ □
- التَّجَسُّسُ □ التَّوَاصُلُ □ الغَيْبَةُ □
- نَوْعِيَّةٌ □ مَتَجَزَّ □ تَخْفِيزُ □
- اغْتَابَ □ اِتَّقَى □ مَدَحَ □
- السَّرْوَالُ □ الرَّجَالِي □ السَّعْرُ □
- اِثْنَيْنِ وَ أَرْبَعِينَ □ اِثْنَيْنِ وَ سَبْعِينَ □ أَرْبَعَةٌ وَ عِشْرِينَ □
- الإِحْسَانُ □ الْحَيَاءُ □ الإِسْتِهْزَاءُ □

تمرین الثامن: عَيِّنِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ.

- ۱۲۹- تَنْصُحُنَا الْآيَةَ الْأُولَى:
- (۱) آية نخست ما را نصیحت می کند.
- ۱۳۰- عَلَيْنَا أَنْ نَتَّبِعَ عَنِ الْعَجَبِ:
- (۱) ما باید از خودبینی دوری کنیم.
- ۱۳۱- أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ:
- (۱) بندگان محبوب خدا به بندگان دیگر سود می رسانند.
- (۲) محبوب ترین بندگان خدا نزد خدا سودمندترین آن ها برای بندگان اوست.
- ۱۳۲- ﴿أَيُّحِبُّ أَحَدَكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا﴾:
- (۱) آیا از شما کسی هست که دوست دارد گوشت مرده ای را بخورد؟
- (۲) آیا کسی از شما دوست دارد که گوشت برادرش را در حالی که مرده است، بخورد؟
- ۱۳۳- ﴿مَنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقَدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَ صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ﴾:
- (۱) چه کسی ما را از جایگاهمان برانگیخت؛ این همان است که خدا وعده داده و پیامبران گفته اند.
- (۲) چه کسی ما را از آرامگاهمان برانگیخت؛ این همان است که خداوند رحمان وعده داد و پیامبران راست گفتند.

۱۳۴- أَفْضَلُنَا مَنْ يُحِبُّونَ الْعِلْمَ وَ يَعْمَلُونَ بِهِ:

□ (۱) برترین‌های ما کسانی هستند که دانش را دوست دارند و بدان عمل می‌کنند.

□ (۲) بافضیلت‌ترین ما کسانی هستند که علم را دوست می‌دارند و به آن عالم‌اند.

۱۳۵- أَحَبُّ إِخْوَانِنَا مَنْ يُزْشِدُونَنَا إِلَىٰ فَهْمِ عُيُوبِنَا بِكَلَامٍ لَيِّنٍ:

□ (۱) دوستدارترین دوستان، کسانی هستند که ما را در فهم عیبمان با سخن دلنشین راهنمایی کنند.

□ (۲) محبوب‌ترین برادران ما، کسانی هستند که با سخن نرم ما را به درک عیب‌هایمان راهنمایی می‌کنند.

التمرین التاسع: ترجم العبارات التالية.

۱۳۶- قَدْ يَكُونُ بَيْنَ النَّاسِ مَنْ هُوَ أَحْسَنُ مِنَّا، فَغَلَبْنَا أَنْ نَبْتَعِدَ عَنِ الْعُجْبِ. ←

۱۳۷- إِذَنْ فَقَدْ حَزَمَ اللَّهُ تَعَالَىٰ فِي هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ: الْاسْتِهْزَاءَ بِالْآخَرِينَ، وَ تَسْمِيَتَهُم بِالْأَسْمَاءِ الْقَبِيحَةِ. ←

۱۳۸- التَّجَسُّسُ مِنْ كِبَائِرِ الذُّنُوبِ فِي مَكْتَبِنَا وَمِنَ الْأَخْلَاقِ السَّيِّئَةِ. ←

۱۳۹- خَيْرٌ مِنَ الْخَيْرِ فَاعِلُهُ وَ أَجْمَلُ مِنَ الْجَمِيلِ قَائِلُهُ. ←

التمرین العاشر: ترجم الآيات و الأحاديث.

۱۴۰- ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ﴾ ←

۱۴۱- ﴿بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَ مَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾ ←

۱۴۲- ﴿أَيُّ حَبِّ أَحَدِكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ﴾ ←

۱۴۳- أَكْبَرُ الْعَيْبِ أَنْ تَعِيبَ مَا فِيكَ مِثْلَهُ. ←

بخش سوم: قواعد درس - اسم تفضیل، اسم مکان

اسم تفضیل

اسم تفضیل، همان صفت تفضیلی در فارسی است که دارای معنای «تر، ترین» است و بر دو وزن «أفعل، فُعلی» به کار می‌رود.

وزن «أفعل» برای مذکر به کار می‌رود، اما اگر برای مقایسه دو نفر یا دو چیز بخواهیم از اسم تفضیل استفاده کنیم، چه مذکر چه مؤنث از «أفعل من»

استفاده می‌کنیم. به بیان دیگر در عربی چیزی به نام «فُعلی من» نداریم.

مثال علی أكبر من فاطمة - فاطمة أصغر من علي! - هذه المنضدة أجمل من تلك المنضدة.

• در سایر موارد (غیر مقایسه دو نفر) برای مذکر از «أفعل» و برای مؤنث از «فُعلی» استفاده می‌کنیم.

مثال علی أحسن التلاميذ. - فاطمة حُسنی التلميذات.

نکات ۱ اسم تفضیل در جمع یا به صورت جمع سالم «وَن، یَن، ات» می‌گیرد و یا جمع مکسر بر وزن «أفاعل» می‌آید.

مثال أكابر، أصاغِر، أفاضل، أرادل و ...

• البته ممکن است اسمی بر وزن یا آهنگ «أفاعل» باشد، ولی مفردش اسم تفضیل نباشد.

مثال أماکن (که مفردش «مکان» است).

۲ وزن «أفعل» در چند جا کمی تغییر می‌کند:

۱- دو حرف اصلی کلمه یکسان باشند. ← **أفل**

مثال أفل (کم‌ترین)، أهَم (مهم‌ترین)، أشد (سخت‌ترین)، أَحَب (دوست‌داشتنی‌ترین)، أَجَل (گرامی‌ترین)

۲- حرف آخر اصلی «و، ی» باشد ← **أفعی (ا)**

مثال أقوى (قوی‌تر، ترین)، أعلى (گران‌تر، ترین)، أعلى (بالتر، بالاترین) و ...

۳ دام‌ها:

۱- رنگ‌ها و عیب‌ها هرچند بر وزن «أفعل» هستند، اما اسم تفضیل محسوب نمی‌شوند. مؤنث این کلمات بر وزن «فُعلاء» است.

مثال رنگ‌ها: أزرق (آبی) - أحمر (قرمز) - أخضر (سبز) - أصفر (زرد) - أبيض (سفید) - أسود (مشکی) که مؤنثشان می‌شود: زرقاء - حمراء - خضراء -

صفراء - بيضاء - سوداء

مثال عیب‌ها: أعمى (کور) - أصم (کر) - أبکم (لال) و ...

۲- برخی فعل‌ها نیز شبیه اسم تفضیل‌اند، آن‌ها را با اسم تفضیل اشتباه نگیرید. بهترین راه، ترجمه کردن جمله است:

• وزن «أفعل» ماضی باب افعال!

مثال أَكْرَمَ اللهُ الْإِنْسَانَ: خداوند انسان را گرامی داشت.

• وزن «أفعل» امر باب افعال!

مثال أَحْسِنُ إِلَى النَّاسِ: به مردم نیکی کن!

• وزن «أفعل» مضارع ثلاثی مجزّد صیغۀ متکلمّ وحده (أنا)!

مثال أَعْلَمُ أَنَّ النَّاسَ ...: می‌دانم که مردم ...

۴ به طور کلی اگر بلافاصله بعد از وزن «أفعل» یک حرف داشتیم، چنانچه آن حرف، «مِن» باشد، غالباً وزن «أفعل» اسم تفضیل است و اگر آن حرف غیر از «مِن» باشد، غالباً وزن «أفعل» اسم تفضیل نیست.

مثال • أَعْلَمُ أَنْ ...: می‌دانم که (اسم تفضل نیست).
• أَحْسَنُ مِنْ ...: بهتر از (اسم تفضیل است).

• أَحْسَنُ إِلَى ...: نیکی کن به ... (اسم تفضیل نیست).

۵ اگر پس از وزن «أفعل» یک اسم مجرور (دارای علامت ِ، َ، ِ) داشیم، صددرصد وزن «أفعل» اسم تفضیل است.

مثال أَحْسَنُ التَّلَامِيذِ: بهترین دانش‌آموزان

۶ عدد چهار یعنی «أربع» نیز بر وزن «أفعل» است، اما اسم تفضیل نیست؛ اما عدد «الأوّل» اسم تفضیل است که مؤنث آن هم «الأولی» است!

۷ دو اسم «خَيْر» و «شَر» می‌توانند اسم تفضیل باشند. به شرطی که اولاً «ال» نگیرند، ثانیاً در ترجمه، حتماً معنای «تر، ترین» بدهند!

• انواع «خَيْر» و «شَر»

۱ مصدر: خوبی، بدی! **مثال** اِعْمَلِ الْخَيْرَ: خوبی را انجام بده!

۲ صفت ساده (مطلق): خوب، بد! الإِنْفَاقُ خَيْرٌ: بخشش، خوب است!

۳ صفت تفضیلی (اسم تفضیل): بهتر، بدترین، بدتر، بدترین: أَنْتَ خَيْرُ التَّلَامِيذِ: تو بهترین دانش‌آموزان هستی!

• نکات اگر پس از «خَيْر» و «شَر» یک اسم یا حرف «مِن» بیاید، به احتمال قریب به یقین اسم تفضیل است.

۸ چالش «أخِر» و «أخَر»

۱ هر دوی این اسامی از حروف اصلی یکسان «أخِر» هستند.

۲ «أخِر» بر وزن «فَاعِل» اسم فاعل از ثلاثی مجزّد است و «أخَر» بر وزن «أفعل» اسم تفضیل است!

۳ مؤنث اسم «أخِر»، اسم «أخَرَة» است، اما مؤنث اسم «أخَر»، اسم «أخْرَى» است.

۴ جمع «أخِر»، جمع سالم «أخِرِينَ، آخِرُونَ» یا جمع مکسر «أواخِر» است، اما جمع اسم «أخَر» جمع سالم «أخْرُونَ، آخِرِينَ» یا جمع مکسر آن «أخَر» است.

التّمرين الحادي عشر: عَيْنُ اسْمِ التَّفْضِيلِ وَ تَرْجِمِهِ.

۱۴۴- ﴿أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ﴾ ← .....

۱۴۵- الْمَحِيطُ أَكْبَرُ مِنَ الْبَحْرِ كَثِيراً. ← .....

۱۴۶- ﴿لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْراً مِنْهُمْ﴾ ← .....

التّمرين الثاني عشر: عَيْنُ اسْمِ التَّفْضِيلِ وَ اذْكُرْ مَحَلَّهُ الْإِعْرَابِيَّ.

۱۴۷- أَحَبُّ عِبَادِ اللهِ إِلَى اللهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ. ← .....

۱۴۸- ذَلِكَ مَتَجَزَّ زَمِيلِي، لَهُ سَرَاوِيلٌ أَفْضَلُ. ← .....

۱۴۹- الْعِلْمُ خَيْرٌ مِنَ الْمَالِ. الْعِلْمُ يَحْرُسُكَ وَ أَنْتَ تَحْرُسُ الْمَالَ. ← .....

۱۵۰- عَيْنُ مَا فِيهِ «اسْمُ التَّفْضِيلِ» أَكْثَرُ:

(۱) أَعُوذُ مِنَ الشَّرِّ بِأَحْسَنِ الْخَالِقِينَ!

(۲) أَفْضَلُكُمْ مَنْ هُوَ أَلْيَنُ وَ أَلْطَفُ لِلْآخِرِينَ!

(۳) أَحَبُّ أَوْسَطِ الْأُمُورِ لِأَنَّهَا خَيْرُ الْأَعْمَالِ!

۱۵۱- عَيْن ما فيه اسم التفضيل أَقْل:

- (۱) إِنَّ الْخَوْفَ مِنَ الْأَلَمِ أَسْوَأُ مِنْ نَفْسِ الْأَلَمِ!
 □ (۲) لَا تَنْتَظِرُ النَّظْرَةَ الْحُسْنَى، إِعْمَلْهَا، سَيَجِيءُ لَكَ خَيْرٌ مِنْهَا!
 □ (۳) إِنَّ الَّذِينَ يَنْصَحُونَكَ لِأَفْضَلِ الْأُمُورِ هُمُ الَّذِينَ جَزَبُوا شَرَّ ظُرُوفِ الْحَيَاةِ غَالِبًا!

اسم مکان

● اسم مکان، اسمی است که دلالت بر مکان انجام کاری می‌کند. این اسم بر وزن «مَفْعَل، مَفْعَل، مَفْعَلَة» می‌آید.

مثال مَقْتَل (محل قتل)، مَشْرِق (محل طلوع خورشید)، مَدْرَسَة (محل درس آموزی)، مَلْعَب (ورزشگاه)، مَطْبَخ (آشپزخانه)، مَطْعَم (رستوران)، مَطْبَعَة (چاپخانه) و ...

نکات ۱ اگر اسمی معنای مکان بدهد، اما بر وزن‌های فوق نباشد، عمراً اسم مکان محسوب نمی‌شود.

مثال بَيْت، شَارِع، سَوْق، فُنْدُق و ...

۲ جمع اسم مکان بر وزن «مَفَاعِل» می‌آید.

مثال مَلَاعِب، مَدَارِس، مَسَاكِن، مَجَالِس و ...

البته هر کلمه‌ای بر وزن «مَفَاعِل» لزوماً اسم مکان نیست.

مثال مَفَاخِر (افتخارات)، مَصَالِح (مصلحت‌ها)

۳ اگر اسمی بر وزن «م ... ت» باشد، اما معنای مکان بدهد صد درصد اسم مکان از ثلاثی مزید است.

مثال مُسْتَشْفَى (بیمارستان)، مُسْتَوْصَف (درمانگاه)، مُخْتَبَر (آزمایشگاه)، مُعْجَم (واژه‌نامه)، مُسْتَنْقَع (باتلاق)

۴ ظاهر وزن «مَفْعَل» گاهی تغییر می‌کند:

۱ اگر دو حرف از حروف اصلی یکسان باشد ← مَفَل

۲ اگر حرف دوم اصلی «و» باشد ← مَفَال

۳ اگر حرف دوم اصلی «ی» باشد ← مَفِیل

۴ اگر حرف سوم اصلی «ی» باشد ← مَفَعِی

۵ اگر اسمی بر وزن‌های اسم مکان باشد، اما معنای زمان بدهد اسم مکان نیست، بلکه اسم زمان است که در کتاب درسی اسمی از آن به میان نیامده است.

مثال مَوْعِدْنَا عِنْدَ الْغُرُوبِ: زمان وعده ما هنگام غروب است.

التَّمْرِينُ الثَّلَاثُ عَشْرَةَ: عَيْن اسم المكان و ترجمه.

۱۵۲- ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ ← .....

۱۵۳- النَّظْرُ فِي ثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ عِبَادَةَ النَّظْرِ فِي الْمُصْحَفِ، وَ النَّظْرُ فِي وَجْهِ الْوَالِدَيْنِ، وَ النَّظْرُ فِي الْبَحْرِ. ← .....

۱۵۴- أَمْرُهُمْ ذُو الْقُرْنَيْنِ بِأَنْ يَأْتُوا بِالْحَدِيدِ وَ النَّحَاسِ، فَوَضَعَهُمَا فِي ذَلِكَ الْمَضِيقِ. ← .....

۱۵۵- حَتَّى وَصَلَ إِلَى مَنَاطِقٍ فِيهَا مُسْتَنْقَعَاتٌ مِبَاهِهَا ذَاتُ رَانِحَةٍ كَرِيهَةٍ. ← .....

۱۵۶- اللَّيْلُ وَقْتُ مُمْتَدٍّ مِنْ مَغْرِبِ الشَّمْسِ إِلَى طُلُوعِ الْفَجْرِ. ← .....

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ عَشْرَةَ: عَيْن اسم المكان و اكتب محله الإعرابي.

۱۵۷- كَانَ الْفَلَّاحُ يَعْمَلُ فِي الْمَرْزَعَةِ مِنَ الصَّبَاحِ إِلَى اللَّيْلِ. ← .....

۱۵۸- ذَلِكَ مَتَجَرُّ زَمِيلِي، لَهُ سَرَاوِيلٌ أَفْضَلُ. ← .....

۱۵۹- الْبَوْمَةُ طَائِرٌ يَسْكُنُ فِي الْأَمَاكِنِ الْمَتْرُوكَةِ يَنَامُ فِي النَّهَارِ وَ يَخْرُجُ فِي اللَّيْلِ. ← .....

التَّمْرِينُ الْخَامِسُ عَشْرَةَ: لِلتَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ

(در این تمرین می‌بایست ویژگی‌های کلمه را بنویسید. به عنوان مثال اگر اسم باشد برای آن تعداد، جنس، نوع اسم فاعل و اسم مفعول و ... را بنویسید و اگر فعل باشد برای آن صیغه، زمان، معلوم یا مجهول و ... را بنویسید.)

۱۶۰- بُعِثَتْ: .....
 ۱۶۱- أَفَاضَلُ: .....

سؤالات قواعد

بخش چهارم:

التمرين السادس عشر: صُغ اسم التفضيل أو اسم المكان من الأفعال التالية.

- ١٦٢- صَدَقَ (اسم التفضيل للمذكر): .....
 ١٦٣- نَفَعَ (اسم التفضيل للمذكر): .....
 ١٦٤- حَكَمَ (اسم المكان عَلَى وزن مفعلة): .....
 ١٦٥- حَسَنَ (اسم التفضيل للمؤنث): .....
 ١٦٦- وَفَى (اسم التفضيل للمذكر): .....
 ١٦٧- فَضَّلَ (اسم التفضيل للجمع): .....
 ١٦٨- بَقِيَ (اسم التفضيل للمذكر): .....
 ١٦٩- سَجَدَ (اسم المكان للجمع): .....
 ١٧٠- زَرَعَ (اسم المكان للجمع): .....
 ١٧١- كَبَّرَ (اسم التفضيل للمذكر): .....
 ١٧٢- عَزَّ (اسم التفضيل للمذكر): .....

التمرين السابع عشر: عَيِّن اسم المكان و اسم التفضيل في العبارات التالية.

- ١٧٣- أَقْرَبِكُمْ مِنِّي عَدَاً فِي الْمَوْفِقِ أَصْدَقُكُمْ لِلْحَدِيثِ وَ أَوْفَاكُمْ بِالْعَهْدِ. ← .....
 ١٧٤- الْغَيْبَةُ مِنْ أَمِّهِمْ أَشْبَابِ قَطَعَ التَّوَاصِلِ بَيْنَ النَّاسِ. ← .....
 ١٧٥- الدُّنْيَا مَنْزِلُ صَدِيقٍ لِمَنْ صَدَّقَهَا. ← .....
 ١٧٦- كَانَتْ مَكْتَبَةُ جُنْدِي سَابُورِ فِي خُوزِسْتَانِ أَكْبَرُ مَكْتَبَةٍ فِي الْعَالَمِ. ← .....
 ١٧٧- أَتَقَى النَّاسَ مَنْ لَا يَخَافُ النَّاسَ مِنْ لِسَانِهِ. ← .....
 ١٧٨- مُعَلِّمُونَا فِي الْمَدْرَسَةِ مِنْ أَفْضَلِ مُعَلِّمِي الْبِلَادِ. ← .....
 ١٧٩- تَنْصَحُنَا الْآبَةُ الْأُولَى وَ تَقُولُ لَا تَعْبُوهَا الْآخَرِينَ. ← .....

ترجم التراكيب و الجمل التالية ثم عَيِّن اسم التفضيل و اسم المكان و اسم الفاعل و اسم المفعول و اسم المبالغة.

التمرين الثامن عشر:

- ١٨٠- ﴿ مِنْ بَعَثْنَا مِنْ مَرْقِدِنَا هَذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَ صَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴾ ← .....
 ١٨١- ﴿ وَ لَا تَهَيُّوهُ وَ لَا تَحْزَنُوهُ وَ أَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴾ ← .....
 ١٨٢- ﴿ رَبِّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ ﴾ ← .....
 ١٨٣- ﴿ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴾ ← .....
 ١٨٤- يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ← .....
 ١٨٥- يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ. ← .....
 ١٨٦- يَا سِتَّارَ الْغُيُوبِ وَ يَا عَلَّامَ الْغُيُوبِ يَا غَافِرَ الذُّنُوبِ وَ يَا سَاتِرَ كُلِّ مَغْشُوبٍ. ← .....
 ١٨٧- يَا مَنْ يُجِبُّ الْمُحْسِنِينَ. ← .....

التمرين التاسع عشر: عَيِّن المطلوب.

- ١٨٨- أُرِيدُ أَنْ حَصَّ مِنْ هَذَا. هَذِهِ الْأَسْعَارُ غَالِيَةٌ:
 اسم التفضيل ← .....
 المفعول ← .....
 الخبر ← .....
 ١٨٩- عداوة العاقل خير من صداقة الجاهل:
 المبتدأ ← .....
 الخبر ← .....
 ١٩٠- السُّكُوتُ دَهَبٌ وَ الْكَلَامُ فِضَّةٌ:
 المبتدأ ← .....
 الخبر ← .....
 ١٩١- إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ:
 الفعل المجهول ← .....
 المفعول ← .....
 المضاف اليه ← .....

١٩٢- ﴿لَا يَكْلِفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾

الفاعل ← ..... المفعول ← .....

١٩٣- ليس شيءٌ أثقلَ في الميزانِ من الخُلُقِ الحَسَنِ:

اسم التفضيل ← ..... الصِّفة ← ..... الجار و المجرور ← .....

١٩٤- أَحَبُّ عِبَادِ اللَّهِ إِلَى اللَّهِ أَنْفَعُهُمْ لِعِبَادِهِ.

المتبدأ ← ..... المضاف إليه ← ..... المجرور بالحرفِ الجازِ ← ..... الخبر ← .....

١٩٥- رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَ أَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ:

الخبر ← ..... اسم التفضيل ← ..... اسم الفاعل ← .....

التعميرين العشريون: أكتب العمليات الحسابية التالية.

المثال: ثلاثونَ في ثلاثةِ يُساوي تسعينَ: $30 \times 3 = 90$

١٩٦- عشرونَ ناقصَ واحدٍ يُساوي تسعةَ عَشَرَ ← .....

١٩٧- عَشْرَةٌ زائدُ أربعَةٍ يُساوي أربعةَ عَشَرَ ← .....

١٩٨- إثنتانِ وَ سِتُونَ تَقْسِيمٌ عَلَى اثْنَيْنِ يُساوي واحداً وَ ثلاثينَ ← .....

١٩٩- ثَمَانِيَةٌ فِي ثَلَاثَةِ يُساوي أربعةَ وَ عَشْرِينَ ← .....

٢٠٠- سِتَّةٌ وَ سَبْعُونَ ناقصَ أحدَ عَشَرَ يُساوي خمسةً وَ ستينَ ← .....

٢٠١- مِئَةٌ تَقْسِيمٌ عَلَى اثْنَيْنِ يُساوي خمسينَ ← .....

٢٠٢- خَمْسَةٌ وَ سِتُونَ زائدُ خمسةٍ وَ عشرينَ يُساوي تسعينَ ← .....

التعميرين الواحد والعشرون: عَيِّن الصَّحِيحَ.

٢٠٣- ﴿اللَّهُ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ ..... عِبَادِهِ﴾

في عَنْ عَلَى

٢٠٤- ..... النَّاسِ أَنْفَعَهُمْ لِلْعِبَادِ.

أَكَابِرُ فَضْلُ أَفْضَلُ

٢٠٥- الْمُسْلِمُونَ ..... سُكَّانِ الْعَالَمِ.

أربعة خُمُسُ خمسة

٢٠٦- الشُّهَدَاءُ ..... عِنْدَ رَبِّهِمْ.

يُرْزَقُونَ يَزْرُقُونَ يُرْزَقُونَ

٢٠٧- رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ ..... الْغُيُوبِ.

عالمون كريم علام

٢٠٨- مِئَةٌ ناقصَ عَشْرَةٍ يُساوي .....

تسعين سبعين ستين

٢٠٩- يَحْكُمُ الْقَاضِي فِي ..... بِالْعَدْلِ.

الحاكم المحكمة المحكوم

٢١٠- أَكْتُبُ لَنَا فِي ..... الدُّنْيَا حَسَنَةً.

هذه هذا هُنَاكَ

٢١١- خَمْسَةٌ فِي ..... يُساوي خمسةً وَ سَبْعِينَ.

ستة خمسة عشر سبعة عشر

٢١٢- الدُّنْيَا ..... الأخرى.

مزرعة محمل مأمُن

التمرین الثانی و العشرون: إملأ الفراغات و ترجم الأفعال.

المصدر	النَّهْي	الأمر	المستقبل	المضارع	الماضي
إقتراب	.....-٢١٣	إقترَبُوا	سَتَقْتَرِبُونَ	تَقْتَرِبُونَ	إقْتَرَبْتُمْ
.....-٢١٧	.....-٢١٦	زدیدک شوید	.....-٢١٥	زدیدک می شوید	.....-٢١٤
.....-٢١٩	.....-٢٢٣	إنكسِرْ	سَوْفَ يَنْكَسِرُ	يَنْكَسِرُ	.....-٢١٨
.....-٢٢٤	.....-٢٢٣	.....-٢٢٢	.....-٢٢١	شکسته می شود	.....-٢٢٠
إحسان	.....-٢٢٩	أَحْسِنْ	سَوْفَ يُحْسِنُ	يُحْسِنُ	قَدْ أَحْسَنْتَ
.....-٢٢٩	.....-٢٢٨	.....-٢٢٧	.....-٢٢٦	نیکی می کند	.....-٢٢٥
.....-٢٣٢	.....-٢٣٦	.....-٢٣١	.....-٢٣٠	تَسْتَغْفِرُ	إِسْتَغْفَرْتُ
.....-٢٣٧	.....-٢٣٦	.....-٢٣٥	.....-٢٣٤	آمرزش می خواهی	.....-٢٣٣
تبادل	.....-٢٤٣	لَا تَتَبَادَلُوا	سَوْفَ تَتَبَادَلُونَ	.....-٢٣٨	تَبَادَلْتُمْ
.....-٢٤٣	عوض نکنید	.....-٢٤٢	.....-٢٤١	.....-٢٤٠	عوض کردید
.....-٢٤٦	.....-٢٤٥	.....-٢٤٤	سَوْفَ تُجَادِلُ	قَدْ تُجَادِلُ	قَدْ جَادَلْتَ
.....-٢٤٦	.....-٢٤٨	بحث کن	.....-٢٤٧	گاهی بحث می کنی	بحث کرده ای
.....-٢٥٠	.....-٢٥٣	تَعَلَّمْ	.....-٢٤٩	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ
.....-٢٥٤	.....-٢٥٣	.....-٢٥٢	یاد خواهد گرفت	یاد می گیرد	.....-٢٥١
.....-٢٥٥	.....-٢٥٨	عَلِّمُوا	سَوْفَ تُعَلِّمُونَ	قَدْ تُعَلِّمُ	قَدْ عَلَّمْتُ
یاد دادن	.....-٢٥٨	یاد بدهید	.....-٢٥٧	.....-٢٥٦	یاد داده ام

التمرین الثالث و العشرون: عین المحل الإعرابي للكلمات التي تحتها خط.

- ٢٥٩- أن لا تذكر غيوب الآخرين بكلام خفي.
- ٢٦٠- التجسس و هو محاولة قبيحة لكشف أسرار الناس.
- ٢٦١- ﴿و لا تجادلوا أهل الكتاب إلا بالتي هي أحسن﴾
- ٢٦٢- ﴿فأنزل الله سكينته على رسوله و على المؤمنين﴾
- ٢٦٣- ﴿فأنزل الله سكينته على رسوله و على المؤمنين﴾
- ٢٦٤- تنصحن الآية الأولى و تقول لا تعيبوا الآخرين.
- ٢٦٥- ﴿أحب أهدكم أن يأكل لحم أخيه ميتاً﴾

التمرین الرابع و العشرون: رتب الكلمات و اكتب سؤالاً و جواباً.

- ٢٦٥- أبيض و أسود - أي لون - و بنفسجي - عندكم. ←
- ٢٦٦- سغر - الرجالي - ستون ألف تومان - كم - هذا القميص. ←
- ٢٦٧- كان يدرّس - في جامعة - أين - طهران - هذا الأستاذ. ←
- ٢٦٨- هذه الفساتين - خمسة و سبعون ألفاً - بكم تومان. ←

۵۱. خِيَانَةٌ (خیانت) ≠ أَمَانَةٌ (امانت) ۵۲. أبيض (سفید) ≠ أسود (سیاه)
۵۳. ظاهر (اشکار) ≠ خَفِيّ (پنهان)
۵۴. أفاضل (شایستگیان) ≠ أراذل (فرومایگان)
۵۵. إهدى (هدایت شد) ≠ ضلّ (گمراه شد)
۵۶. غالبية (گران) ≠ رخيصة (ارزان)
۵۷. ثَمَنٌ = بغير (قیمت)
۵۸. أعلیٰ (بلندترین) ≠ أسفل (پایین‌ترین)
۵۹. صداقة (دوستی) ≠ عداوة (دشمنی)
۶۰. مَذْحٌ = ثناء (ستایش‌کردن)
۶۱. نِعَمٌ (نعم است) ≠ بئس (بد است)
۶۲. الإستهزاء، السُّخْرِيَّةُ (مسخره‌کردن): نامیدن دیگران به نام‌های زشت
۶۳. سوء الظَّنِّ (بدگمانی): اتهام‌زدن کسی به شخص دیگر بدون دلیل منطقی
۶۴. حَرَمٌ (حرام‌کردن): آن را حرام کرد.
۶۵. التَّجَسُّسُ (هست‌وپوکردن): تلاش زشتی برای آشکارکردن رازهای مردم و با هدف رسوایی آنان
۶۶. مَيِّتٌ (مرده): کسی که زنده نیست.
۶۷. الغَيْبَةُ (غیبت): از مهم‌ترین دلایل قطع ارتباط میان مردم
۶۸. الله، تَوَابٌ (بسیار توبه‌پذیر): کسی که توبه را از بندگانش می‌پذیرد.
۶۹. سُورَةُ الْحُجُرَاتِ (سورةٔ هجرات): برخی مفسران آن را سورةٔ اخلاق نامیدند.
۷۰. الكبائر (گناهان بزرگ): گناهان بزرگ
۷۱. العَجَبُ (فوق‌بینی): خودخواهی و مغرور شدن به خویش
۷۲. الغَيْبَةُ (غیبت) ۷۳. جَبَلٌ دماوند (کوه دماوند)
۷۴. البهائم (پهاریان) ۷۵. المكتبة (کتابخانه)
۷۶. المَلْعَبُ (ورزشگاه) ۷۷. المَوْظِفُ (ایستگاه)
۷۸. القَمِيصُ الرَّجَالِيّ (پیراهن مردانه) ۷۹. المَثَجِرُ (مغازه)
۸۰. نَفْسٌ (بان) ۸۱. نُحُومٌ (گوشت‌ها)
۸۲. لَقَبٌ ۸۳. كَبِيرَةٌ (بزرگ)
۸۴. أَمْوَاتٌ / مَوْتَى (مردگان) ۸۵. أَرْدَلٌ (هست، فرومایه)
۸۶. بَهِيمَةٌ (پاربا) ۸۷. مَلْعَبٌ (ورزشگاه)
۸۸. أَسْعَارٌ (قیمت‌ها) ۸۹. زُمْلَاءٌ (همکلاسی‌ها، همکاران)
۹۰. هَمٌّ (غم) ۹۱. أَلْفٌ (هزار)
۹۲. مَلَابِسٌ (لباس‌ها) ۹۳. عِبَادٌ (بندگان)
۹۴. فِئَاتِيْنٌ (لباس‌های زنانه) ۹۵. مَكْرَمَةٌ (بزرگواری)
۹۶. تَحْفِيْظٌ ← تَحْفِيْظٌ (مفاظت) / تَقْلِيْلٌ (کم‌کردن) / تَخْفِيْفٌ (کاستن) / تَخْفِيْضٌ (پایین‌آوردن)
۹۷. لَحْمٌ ← لَحْمٌ (گوشت) / عَجِبٌ (فودفواهی) / فُسُوْقٌ (آلوده‌شدن به گناه) / اِثْمٌ (گناه)
۹۸. أَكْثَرٌ ← أَكْثَرٌ (بیشتر) / أَصْفَرٌ (زرد) / أَزْرَقٌ (آبی) / أَبْيَضٌ (سفید)
۹۹. سَاعِدٌ ← سَاعِدٌ (کمک‌کردن) / سَجَزٌ (مسفره‌کردن) / عَابٌ (عیب‌جویی‌کردن)، لَمَزٌ (عیب‌گرفت)
۱۰۰. حِيَاءٌ ← حِيَاءٌ (شرم) / فِسْقٌ (آلودگی) / فُجُوْرٌ (گناه) / سَفَاهَةٌ (نادانی)
۱۰۱. كِبَائِرٌ ← كِبَائِرٌ (گناهان بزرگ) / نِسَاءٌ (زنان) / رِجَالٌ (مردان) / أَوْلَادٌ (فرزندان)

پاسخ سوالات درس ۱

۱. گمان‌ها ۲. نباید - شاید - بهتر باشند
۳. (ب) عیب‌نگیرید - لقب ندهید ۴. چه بداست - زشت، آلوده‌شدن به گناه
۵. «مَنْ: هر کس» - «جَزَاءٌ: اضافی است. ۶. (ب) گمان‌ها گناه‌اند.
۷. جاسوسی نکنید - غیبت یکدیگر را نکنند
۸. «يَحِبُّ: دوست دارد» - «أَحَدِكُمْ: یکی از شما» - «أَخِيه: برادرش» - «أَنْ يَأْكُلَ: که بخورد» - «مَيِّتًا: مُرده»
۹. از خدا پروا کنید - بسیار توبه‌پذیر ۱۰. شاید (گاهی) - بهتر است
۱۱. «عَلَيْنَا: ما باید» - «أَنْ نَبْتَدِعَ: دوری کنیم» - «خَفِيّ: پنهان»
۱۲. (ب) بزرگ‌ترین عیب این است که آن‌چه مانند آن در خودت است را عیب‌گیری!
۱۳. جاسوسی کردن - تلاشی - رسواکردن ایشان
۱۴. (الف) مهم‌ترین اسباب قطع ارتباط بین مردم است.
۱۵. دو آیه - نامیده‌اند ۱۶. «از» اضافی است. «أَعْلَى: بلندترین»
۱۷. فرومایگان - شایستگیان
۱۸. از پیامبر خدا پرسیده شد: چه کسی محبوب‌ترین مردم نزد خداست؟ گفت: سودمندترین مردم برای مردم.
۱۹. (الف) نیکوترین زینت مرد، آرامش همراه با ایمان است.
۲۰. انجام‌دهندهٔ آن - زیباتر - گویندهٔ آن
۲۱. به امانت پایبند - دوری نکند ۲۲. میانه‌ترین
۲۳. (الف) ما را بیمارز و بر ما رحم کن، در حالی که تو بهترین رحم‌کنندگانی!
۲۴. برادرانتان - هدیه دهد ۲۵. هزارماه، بهتر
۲۶. «غَلَبْتُ: چیره‌شود» - «عَقْلُشُ بر شهوتش» صحیح است. - «الْبَهَائِمُ: چارپایان»
۲۷. انسان دورو است. ۲۸. نیکوترین - داناترین
۲۹. (ب) کتابخانه - بزرگ‌ترین کتابخانه
۳۰. «سَعَرٌ: قیمت» مفرد است. «القَمِيصُ: پیراهن» مفرد است. «بِئْسَ: شصت»
۳۱. (الف) ارزان‌تر از این می‌خواهم. این قیمت‌ها گران‌اند.
۳۲. مشکى - آبی - بنفش
۳۳. «زَمِيْلٌ: همکار» - «سَرَاوِيْلٌ: شلوارها»
۳۴. (الف) دویست و سی - تخفیف
۳۵. «خُلِقْتُ: اخلاقش» - «سَاءٌ: بد باشد» - «عَذَبٌ: عذاب می‌کند»
۳۶. (ب) من فقط فرستاده شدم تا بزرگواری‌های اخلاق را کامل کنم!
۳۷. همان‌طور - نیکو گردانیدی - نیکو گردان
۳۸. سنگین‌تر
۳۹. «لَا يَكْتَلِفُ: تکلیف نمی‌دهد.» - «إِلَّا: مگر»
۴۰. (الف) طلا - نقره
۴۱. دوست‌داشتنی‌ترین - سودمندترین
۴۲. «عَدَاوَةٌ: دشمنی» - «صَدَاقَةٌ: دوستی»
۴۳. حَيٌّ (زنده) ≠ مَيِّتٌ (مرده) ۴۴. حَرَمٌ (حرام‌کردن) ≠ أَحَلَّ (لال‌کردن)
۴۵. يَقِيْنٌ (یقین) ≠ ظَنٌّ (گمان) ۴۶. سَعِيٌّ = مَحَاوَلَةٌ (تلاش‌کردن)
۴۷. طَرِيْقٌ = سَبِيْلٌ (راه) ۴۸. كَفَّرَ (کفر) ≠ إِيْمَانٌ (ایمان)
۴۹. رُبْمَا = عَسَى (په‌بسا) ۵۰. ذَنْبٌ = إِثْمٌ (گناه)

ردیف	امتحان شماره ۱	رشته: علوم تجربی- ریاضی و فیزیک	تاریخ امتحان: دی ماه	خبره
نمره	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه		
الف	ترجم کلمات الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. ۱- ﴿إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَ التَّوَى﴾	۲- سَمِعَ الطَّالِبُ الْمُشَاغِبَ إِشَاءَ حَوْلِ سُلُوكِهِ.	۱	
ب	أَكْتَبُ فِي الْفَرَاغِ الْكَلِمَاتِ الْمُرَادِفَاتِ وَ الْكَلِمَاتِ الْمُتَضَادَّةِ. (كلمتان زائدتان). الحَيِّ - قُرْبٌ - بَعَثَ - الْمَيِّتَ - دَنَا - الْعَمَلَ ۳- ..... = ... ۴- ..... ≠		۰/۵	
ج	عَيَّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي الْمَعْنَى. ۵- مَدِينَةٌ ☐ ۶- أَحْمَرٌ ☐ بَهِيمَةٌ ☐ أَحْسَنُ ☐ قَرْيَةٌ ☐ أَجْمَلُ ☐ مُحَافِظَةٌ ☐ أَصْلَحَ ☐		۰/۵	
د	أَكْتَبُ مُفْرَدًا أَوْ جَمَعَ الْكَلِمَاتِ. ۷- التَّهْمُ مُفْرَدٌ ← ..... ۸- جَذَعٌ جَمْعٌ ←		۰/۵	
هـ	ترجم العبارات التالية. ۹- لَكِنَّ الطَّالِبَ اسْتَمَرَّ عَلَى سُلُوكِهِ. ۱۰- بِنَسِ الْعَمَلِ الْفُسُوقُ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَهُوَ مِنَ الظَّالِمِينَ. ۱۱- مَنْ غَلَبَتْ شَهْوَتُهُ عَقْلَهُ فَهُوَ شَرٌّ مِنَ الْبَهَائِمِ. ۱۲- يَذْفُقُ السَّنَجَابُ بَعْضَ جُوزَاتِ الْبَلُوطِ السَّلِيمَةِ تَحْتَ التُّرَابِ وَ قَدْ يَنْسَى مَكَانَهَا. ۱۳- مَا مِنْ رَجُلٍ يَغْرِسُ غَرْسًا إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ قَدْرَ مَا يَخْرُجُ مِنْ ثَمَرِ ذَلِكَ الْغَرْسِ. ۱۴- عَلَيْهِ أَنْ لَا يَتَدَخَّلَ فِي مَوْضِعٍ يُعَرِّضُ نَفْسَهُ لِلتَّهْمِ. ۱۵- تُوَجِّدُ عِمَارَةٌ تَجَذِبُ سُيَّاحًا مِنْ مَنَ اِيرَانَ.		۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۵	
و	كَمَّلِ الْفَرَاقَاتِ فِي التَّرْجُمَةِ الْفَارْسِيَّةِ. ۱۶- الْمَتَكَلِّمُ يُعَرِّفُ بِكَلَامِهِ، تَكَلَّمُوا تُعَرَّفُوا: گوینده با سخنش .....، سخن بگویند تا ..... ۱۷- ﴿أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ﴾: به سوی فرعون ..... فرستادیم؛ پس فرعون ..... نافرمانی کرد. ۱۸- مَنْ سَأَلَ فِي صَفَرِهِ أَجَابَ فِي كِبَرِهِ: هر کس در ..... بپرسد، در بزرگسالی اش		۱/۵	
ز	إِنْتَجِبِ التَّرْجُمَةَ الصَّحِيحَةَ. ۱۹- وَصَلْتُ إِلَى الْقَرْيَةِ. ۲۰- يَا مَنْ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ. ۱ ☐ به روستای رسیدم. ۲ ☐ به روستا رسیدم. ۱ ☐ ای کسی که نیکوکاران را دوست داشت. ۲ ☐ ای کسی که نیکوکاران را دوست می‌دارد.		۰/۵	
ح	ترجم کلمات الَّتِي تَحْتَهَا حَطًّا. ۲۱- شَارَكَ زُمْلَانَا فِي مُبَارَاةٍ عِلْمِيَّةٍ. ۲۲- يَأْكُلُ مِنْهُ طَيْرٌ. ۲۳- تَنُمُو تِلْكَ الْجُوزَةُ. ۲۴- قِمَّ عَنْ مَجْلِسِكَ لِأَبِيكَ. ۲۵- لَا يَسْبِقُهُ بِالْكَلامِ. ۲۶- يَخْتَلِفُ السَّعْرُ حَسَبَ التَّوَعِيَاتِ.		۱/۵	

امتحان نوبت دوم (پایان سال): عربی زبان قرآن (۲)		رشته: علوم تجربی- ریاضی و فیزیک		تاریخ امتحان: خرداد ۱۴۰۲ (عصر)	
ردیف	امتحان شماره ۵	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	نمره	خبرگزاری
الف	ترجم الکلمات التي تحتهما خطأ. ۱- ﴿يُنسِ الإِسْمَ المُسَوِّقَ بَعْدَ الإِيمَانِ﴾	۲- «فَكَرَّ ثُمَّ تَكَلَّمَ تَسْلِمًا مِنَ الزَّلَلِ.» الإمام علي عليه السلام		۱	
ب	إقرأ العبارات التالية ثم عین المترادف و المتضاد فيها. «المشاعب يهتؤب من أداء الواجبات المدرسية و يفتر من الصف و يلتفت إلى حوله دائماً. الالتفات هو تحريك الوجه إلى اليمين و إلى اليسار.»	۳- ..... = ... ۴- ..... ≠		۰/۵	
ج	أكتب مفرداً أو جمع الكلمتين لما أشير إليهما بخط. ۵- عماره خسروآباد في سندج تجذب سياحاً من مدن إيران. ۶- علينا أن لا نذكر عيوب الآخرين بكلام خفي.			۰/۵	
د	عین الكلمة التي لا تناسب الكلمات الأخرى. ۷- صُغْتُ الدَمَ ☐ الصَّدَاعَ ☐ ۸- أَصْفَرُ ☐ أَزْرَقُ ☐	مَرَضُ السُّكَّرِ ☐ أَكْثَرَ ☐ صَدْرٌ ☐ أَبْيَضٌ ☐		۰/۵	
ه	ترجم هذه الجملة. ۹- «قُلِ الْحَقُّ وَ إِنْ كَانَ مَرَأً.» رسول الله ﷺ ۱۰- فَفَدَّ حَرَمَ اللهُ تَعَالَى الإِسْتِهْزَاءَ بِالْآخِرِينَ. ۱۱- نَطَقَ الْعَرَبُ الْكَلِمَاتِ الْفَارْسِيَّةَ وَفَقَّ لِأَلْسِنَتِهِمْ. ۱۲- الطَّالِبُ سَأَلَ مُعَلِّمَ عِلْمِ الْأَحْيَاءِ تَعَنَّأً. ۱۳- إِسْتَطَاعَ التَّلَامِيذُ أَنْ يَجْلُوا مُسْكَلَهُمْ عِنْدَ انْفِجَارِ الْإِطَارِ. ۱۴- الْمُرَارِعُ يَسْتَخْدِمُ شَجَرَةَ النَّفْطِ كَسِيَاحٍ حَوْلَ مَرْزَعَتِهِ. ۱۵- ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ﴾ ۱۶- كَانَ هَدْفٌ شِيمِلَ مَدَّ جُسُورَ الصَّدَاقَةِ وَ التَّفَاهُمِ بَيْنَ الدُّوَلِ.			۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۷۵ ۰/۵ ۰/۷۵	
9	انتخب الترجمة الصحيحة. ۱۷- يُوَافِقُ الأُسْتَاذُ أَنْ يُوجَلَ الإِمْتِحَانُ لِلطَّلَابِ لِمُدَّةٍ أُسْبُوعِيْنَ. ☐ (۱) استاد موافقت کرد که امتحان دانشجویان را به مدت دو هفته به جلو بیندازد. ☐ (۲) استاد موافقت کرد که امتحان را برای دانشجویان به مدت دو هفته به تأخیر بیندازد. ۱۸- رَأَيْتُ شَجَرَةً. كَانَتْ الشَّجَرَةُ تُعْطِي أُنْمَاراً طَوَّلَ السَّنَةِ. ☐ (۱) درختی را دیدم. آن درخت در طول سال میوه می داد. ☐ (۲) درختی را دیدم. درخت همواره در طول سال میوه می دهد.			۰/۵	
ز	كمل الفراغات في الترجمة الفارسية. ۱۹- ذَهَبْتُ إِلَى الْمَتْجَرِ لِأَشْتَرِيَ بَطَارِيئَةً لِجَوَالِي. ۲۰- كَانَ لِابْنِ الْمُقَفِّعِ دَوْرٌ عَظِيمٌ فِي هَذَا التَّأْثِيرِ. ۲۱- تَكَلَّمُوا تَعْرِفُوا فَإِنَّ المَرءَ مَخْبُوءٌ تَحْتَ لِسَانِهِ.	به مغازه رفتم تا ..... برای ..... بخرم. ابن مقفع ..... بزرگی در این تأثیر ..... سخن بگویند تا .....، زیرا انسان زیر زبانش		۱/۵	
ح	ترجم الأفعال التي تحتهما خطأ. ۲۲- ﴿وَ لَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ﴾ ..... ۲۴- سَوِفَ تُوَاجِهُ مَشَاكِلَ كَثِيرَةً فِي حَيَاتِكَ.	۲۳- يُكْتَبُ مَثَلٌ عَلَى الْجِدَارِ. .... ۲۵- ﴿وَ أَوْفُوا بِالعَهْدِ إِنَّ العَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً﴾		۱	
ط	عین اسم الفاعل و اسم المكان في الجملة التالية. ۲۶- نَظَّفَ الطَّلَابُ صَفَّهُمْ فَصَارَتِ المَدْرَسَةُ نَظِيفَةً.	اسم الفاعل ..... / اسم المكان		۰/۵	

ر	<p>إقرأ النَّصَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ.</p> <p>«في الحياة أحوال لا تخضع (تسليم ندى شود) لإرادة الإنسان. فهي بعض الأحيان خلوة حسنة و بعض الأحيان مرة مكروهة. فالمصاعب (سختى ها) محك (آزمایشى) للإنسان. يجب عليه أن يقوى نفسه أمام المشاكل ﴿فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾. قال الإمام علي عليه السلام: «الدَّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ.»</p> <p>۵۱- ماذا يجب على الإنسان؟</p> <p>۵۲- كيف تكون الحياة في بعض الأحيان؟</p> <p>عین العبارة الفارسیة المناسبة للعبارة العربیة.</p> <p>۵۳- الدَّهْرُ یَوْمَانِ یَوْمٌ لَكَ وَ یَوْمٌ عَلَيْكَ.</p> <p>تازاندىك تو جهان شود پُر چرخ بازیگر ازین بازیچهها بسیار دارد</p> <p>۱) كم گوى و گزیده گوى چون دُر ۲) روزگارست آن که گه عزت دهد گه خوار دارد</p> <p>۵۴- عین الصحیح حسب النص.</p> <p>۱) الحياة مملوءة بالمصاعب دائماً. ۲) إن الحياة فيها الخلو و فيها المر.</p>
ش	<p>أجب عن السؤال التالي.</p> <p>۵۵- بأي لغة كانت شيمل تقرأ الأدعية و الأحاديث الإسلامیة؟</p>
ت	<p>عین السؤال المناسب للعبارة التالية.</p> <p>۵۶- .....؟ لَانَّ نَبَعَهَا بِدُونِ وَصْفَةٍ غَيْرِ مَسْمُوحٍ.</p> <p>۱) لمن تشتري هذه الأدوية؟ ۲) لماذا لا تعطيني؟</p>
۲۰	<p>جمع نمرات «موفق باشيد»</p>

ردیف	امتحان شماره	رشته: علوم تجربی، ریاضی و فیزیک	تاریخ امتحان: خرداد ۱۴۰۲ (غایبین)	نمره
الف	<p>ترجم المفردات التي تحتها خطأ.</p> <p>۱- أشارت الدكتورة في إحدى مقابلاتها.</p>	پایه یازدهم دوره دوم متوسطه	مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	۱
ب	<p>أكتب الكلمتين المتضادتين و المترادفتين في العبارتين.</p> <p>۳- المؤمن قليل الكلام كثير العمل. .... ≠ .....</p> <p>۴- طلب التلاميذ من مدرس الكيمياء أن يؤخر الامتحان فقبل أن يؤجله لهم. .... = ...</p>			۰/۵
ج	<p>عین الكلمة الغریبة مع الكلمات الأخرى.</p> <p>۵- يَغْرُسُ □ يَنْبُتُ □ ۶- الأردنية □ الإنجليزية □ يُزْرَعُ □ الفخرية □ يَخْنُقُ □ الفرنيسية □</p>			۰/۵
د	<p>أكتب المفرد و الجمع للكلمتين التاليتين.</p> <p>۷- المفرد للكلمة «أحياء»: ..... ۸- الجمع للكلمة «لحم»: .....</p>			۰/۵
هـ	<p>ترجم العبارات التالية إلى الفارسية.</p> <p>۹- «اللهم إني أعوذ بك من نفس لا تشبع ...» ۱۰- كشف أسرار الناس لفضحهم من كباير الذنوب في مكتبنا. ۱۱- ﴿إِنَّ اللَّهَ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ مُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ﴾ ۱۲- «مَنْ عَلَّمَ عِلْمًا فَلَهُ أَجْرٌ مَنْ عَمِلَ بِهِ ...» ۱۳- ما كانت عند العرب بعض البضائع كالمسك و الدباج. ۱۴- كان هدفه الأعلى مد جسور الصداقة و الاتحاد بين الحضارات. ۱۵- ﴿عَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ ...﴾</p>			۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۰/۵